

Liikenne- ja viestintäministeriö
Kytkykauppatyöryhmä

29.2.2007

Lausuma

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 11.10.2007 viestintäpalveluiden kytkykaupan ja hinnoittelurakenteiden seurantaryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää nykyisen kytkykauppasäännöksen vaikutukset. Kuluttajavirasto lausui työryhmälle kytkykaupan kuluttajavaikutuksista laajasti 19.12.2007.

Kytkeysääntelyn taustalla olevat alkuperäiset tavoitteet tietoyhteiskunnan palveluiden edistämisestä ja laitekannan uudistumisesta ovat merkittävässä määrin jo toteutuneet, mihin kytkykauppa on yhtenä tekijänä vaikuttanut. Kuluttajan näkökulmasta kytkykauppa ei sen sijaan ole tuonut parannuksia markkinoille. Päinvastoin kytkykauppa on tuonut uusia ja ratkaisemattomia kuluttajaongelmia. Jatkossa laitteiden hankintaa tulisi helpottaa kytkykaupan sijaan kehittämällä laitteen rahoitusvaihtoehtoja. Puhelimen rahoitus on mahdollista järjestää selkeästi osamaksulla tai muutoin kulutusluotolla. Osamaksukauppa- ja kulutusluottosääntely tarjoaa valmiit kuluttajan asemaa turvaavat säännökset.

Nykyisellään merkittävä osa kuluttajista sidotaan pitkiin määräaikaisiin liittämäsopimuksiin ja numeronsiirrot vähentyvät. Lisäksi kytkykaupassa hintojen vertailtavuus ja markkinoiden läpinäkyvyys ei toteudu, vaikka yritykset noudattaisivat markkinointia koskevia lainsäännöksiä. Markkinoilla tulisi toteutua toimiva kilpailu, joilla kuluttaja selkeää, oikeaa ja kattavaa tietoa vertailemalla voisi aidosti hyötyä kilpailusta ja vaihtaa palveluntarjoajaa joustavasti niin halutessaan hintatason sekä palveluiden laadun ja monipuolisuuden perusteella. Nykyisellään tämä ei riittävästi toteudu. Kytkykauppaa arvioitaessa tulee huomioida lisäksi kytkykaupan vaikutukset eri käyttäjäryhmien kannalta. Erityisesti heikkojen kuluttajaryhmien näkökulmasta kytkykauppa on aiheuttanut ongelmia.

Matkapuhelimen ja liittymän kytkykaupassa kuluttajan asemaan ja kilpailuun liittyvät ongelmat korostuvat.

- 1) Kysymys on kahden lähes samanveroisen tavarankäytön ja palvelun tarjoamisesta kytkyllä. Samassa yhteydessä kuluttaja sidotaan pitkään määräaikaiseen sopimukseen. Molemmat hyödykkeet ovat monimutkaisia ja käyttöyhteydessä toisiinsa. Liittymän ja puhelimen kytkysopimusta ei voi verrata erilaisiin kylkiäistarjouksiin taikka kahden palvelun tai kahden tavarankäytön myymiseen yhteisellä hinnalla. Kuluttajan aseman kannalta muun muassa sopimusrikkomusten seuraamukset puolin ja toisin ovat huomattavasti monimutkaisempia, kun kysymys on tavarankäytön ja palvelun yhdistelmästä. Tavarankäytön ja viestintäpalvelua koskevaa sopimusta varten on olemassa erilliset säännökset.

Lisäksi kuluttajan asemaa tavarankäytön luottokaupassa on turvattu osamaksu- ja kulutusluottosääntelyllä. Puhelimen ja liittymän myyminen kytkeytyä ei sopeudu tähän sääntelykehykseen kuluttajan asemaa riittävästi turvaavalla tavalla.

- 2) Matkapuhelinliittymän osalta on huomioitava välttämättömyyspalvelunäkökulma ja yleispalveluvelvoitetta koskeva sääntely. Liittymämarkkinoiden toimivuuteen ja kilpailuun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kun viestintämarkkinalain mukainen yleispalveluvelvoite on teknologianeutraali, käyttäjälle yleispalveluvelvoitteen perusteella tarjottava liittymä voi tiettyin edellytyksin olla jatkossa langaton. Kehitys kulkee nykyisellään kohti langattomuutta. Kuluttajien asemaa on turvattava myös muilla kuin yleispalveluvelvoitetta koskevilla säännöksillä, jotta sääntelykokonaisuus toimii kohti samoja tavoitteita.
- 3) Matkapuhelinliittymä on kuluttajan ja perheen keskeinen ja jokapäiväinen viestintäväline. Matkapuhelinliittymä on olennainen hyödyke kaikkien, myös heikommassa asemassa olevien kuluttajaryhmien osalta. Matkapuhelimeen ja liittymään liittyvät ongelmat näyttäytyvät kuluttajan taloudellisen turvallisuuden kannalta merkittävimminä kuin muiden yhdessä myytävien tavaroiden ja palveluiden. Puhelimen ja liittymän kytkeytyminen voi olla eri tavalla riskitekijä kuluttajien velkaantumisen kannalta kuin muut yhdistetyt tarjoukset.
- 4) 3G-kytkeytyksessä laitteen käyttö on kytketty liittymään. Puhelimen liittymäesto aiheuttaa omia erityisongelmia, jotka eivät ole sopusoinnussa muun yleisen kuluttajansuojaoikeudellisen sääntelykehyksen kanssa, muun muassa oikeuden maksaa luotto ennakkoisesti takaisin. Lisäksi kuluttajat käyttävät matkapuhelinta keskimäärin lyhyemmän ajan kuin sopimuskauden pituuden, mikä aiheuttaa ongelmia niin yksittäisen kuluttajan kuin kilpailun toimivuuden kannalta.